Marc teòric per a l'avaluació de diagnòstic a 4t d'educació primària

Competència en comunicació lingüística en llengua anglesa

Maig 2024
Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Educació i Universitats
Institut d'Avaluació i Qualitat del Sistema Educatiu

Contingut

Contingut 1
Institut d'Avaluació i Qualitat del Sistema Educatiu (IAQSE) 2
Avaluació diagnòstica 2
Procés d'avaluació 2
Proves d'avaluació 3
Competències específiques 4
L'avaluació de la llengua estrangera 6
Criteris d'avaluació de la llengua estrangera 9
Contextos d'ús de la llengua 9
L'avaluació de les actituds 9
Processos cognitius involucrats en les activitats de comprensió 10
Tipus d'ítems 13
Propietats textuals en les activitats d'expressió i interacció 18
Destreses 19
Avaluació de les propietats textuals en les escales de l'expressió 19
Rúbrica per avaluar l'expressió escrita 20
Consideracions sobre la rúbrica d'expressió escrita 21
Matrius d'especificació 22
Propietats textuals. Expressió escrita 22
Exemples d'estímuls i d'ítems 23
Estructura de les proves 24
Índex d'il·lustracions 26
Índex de taules 26
Bibliografia 27

Institut d'Avaluació i Qualitat del Sistema Educatiu (IAQSE)

L'Institut d'Avaluació i Qualitat del Sistema Educatiu de les Illes Balears (IAQSE) és l'òrgan de coordinació, de consulta i tècnic de la Conselleria d'Educació i Universitats, que actua sota la dependència directa de la Direcció General de Personal Docent, amb l'objectiu de dur a terme tasques d'anàlisi i avaluació externa del sistema educatiu de les Illes Balears.

Aquest Institut és també l'òrgan encarregat de proporcionar informació rellevant sobre el grau de qualitat del sistema educatiu de les Illes Balears a l'Administració educativa, als òrgans de participació institucional, als diferents sectors de la comunitat educativa i a la societat en general.

Avaluació diagnòstica

D'acord amb la Llei orgànica 3/220 de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006 de 3 de maig d'Educació (LOMLOE) tots els centres educatius han de dur a terme proves diagnòstiques, de forma anual en un curs estratègic intermedi en cadascuna de les etapes d'escolarització obligatòria (4t d'EP i 2n d'ESO). Aquestes avaluacions són competència de l'IAQSE i es realitzaran amb caràcter censal tenint en consideració el marc comú d'avaluació descrit en aquest document. Aquestes avaluacions seran útils per realitzar un diagnòstic del sistema educatiu a partir del grau d'adquisició de les competències de l'alumnat, i permetran informar, formar i orientar els centres educatius, el professorat, l'alumnat i les seves famílies, així com al conjunt de la comunitat educativa. La LOMLOE recull que a partir d'aquestes avaluacions es comprovi almenys el grau de domini de la competència en comunicació lingüística i de la competència matemàtica.

Procés d'avaluació

Per aconseguir la finalitat diagnòstica esmentada a l'apartat anterior, les avaluacions de diagnòstic es dirigeixen al mesurament del grau de consecució de les **competències específiques**, ja que aquestes es troben lligades de forma més immediata i propera a l'experiència diària a l'aula en un currículum articulat en àrees i matèries. D'aquesta manera, les proves de les competències seleccionades es dissenyen a partir d'un marc comú d'avaluació al qual s'incorporaran, com a element curricular de referència avaluativa competencial, les competències específiques de l'àrea o matèria avaluada, en el seu nivell corresponent.

La millora i l'equitat de l'educació exigeix la selecció de variables de context que permetin la interpretació adequada dels resultats, per aquest motiu és necessari considerar els contextos socioculturals de l'alumnat i dels centres per poder explicar-los. Aquesta consideració es duu a terme amb instruments d'anàlisi del context educatiu mitjançant qüestionaris.

A la taula següent, resumim els elements curriculars que serveixen de referent per a aquesta avaluació:

Procés d'avaluació	Referent
•**Avaluació de diagnòstic**	•Competències específiques •Criteris d'avaluació vinculats a les competències específiques •Context educatiu

Taula 1. Elements curriculars

Proves d'avaluació

Els instruments d'avaluació externa són proves estandarditzades, elaborades amb la finalitat de mesurar el grau de desenvolupament competencial de l'alumnat, juntament amb qüestionaris de context que permeten analitzar i interpretar de forma adequada els resultats de l'avaluació. Aquestes proves es dissenyen amb l'objectiu de verificar les hipòtesis de fiabilitat i validesa per mesurar la competència corresponent. Les proves externes són més precises en el mesurament dels nivells de rendiment intermedis; no obstant això, s'obté major error de mesurament i menor precisió en la definició dels nivells extrems de l'escala. Per això, habitualment l'instrument principal de mesurament de l'adquisició d'una competència en l'alumnat de primària i secundària són les proves de nivell competencial en què els alumnes han de respondre diverses qüestions a partir de situacions realistes. A l'hora de dissenyar-les s'ha de tenir en compte no només els continguts competencials avaluats, sinó també un format adequat a l'aplicació i codificació, així com el context en el qual s'empren.

Les **competències específiques**, recollides amb aquest nom en l'actual llei educativa, es componen de continguts, destreses i actituds, i les tres, encara que en diferent proporció (atès que els continguts i les destreses es poden objectivar millor en aquestes proves que les actituds) han de ser tingudes en compte en l'avaluació de les competències.

A més, les situacions que les proves han de plantejar han de ser percebudes per a l'alumnat de forma propera i atractiva, de manera que, d'una banda, el plantejament sigui estimulant i, per un altre, que s'accentuï el caràcter competencial de l'avaluació, sempre vinculada a la resolució de situacions reals o simulades.

Els centres establiran les mesures més adequades perquè les condicions de realització de les proves s'adaptin a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu; així com dur a terme les adaptacions per aquells alumnes que necessitin mesures de suport intensives.

Competències específiques

L'avaluació diagnòstica se centra en les competències específiques de l'assignatura de Llengua estrangera relacionades amb els criteris d'avaluació del 4t curs d'EP, mostrats a la taula següent:

Competència específiques		Segon cicle: criteris d'avaluació	
1	Comprendre el sentit general i la informació específica i predictible de textos breus i senzills, expressats de manera clara i en la llengua estàndard, fent ús de diverses estratègies i recorrent, quan sigui necessari, a l'ús de diferents tipus de suport, per desenvolupar el repertori lingüístic i per respondre a necessitats comunicatives quotidianes.	**1.1.**	Reconèixer i interpretar el sentit global, així com paraules i frases prèviament indicades en textos orals, escrits i multimodals breus i senzills sobre temes freqüents i quotidians de rellevància personal i pròxims a la seva experiència, així com de textos de ficció adequats al nivell de desenvolupament dels alumnes, expressats de manera comprensible, clara i en llengua estàndard a través de diferents suports.
		1.2.	Seleccionar i aplicar de forma guiada estratègies adequades en situacions comunicatives quotidianes i de rellevància per als alumnes per captar el sentit global i processar informacions explícites en textos breus i senzills sobre temes familiars.
2	Produir textos senzills de manera comprensible i estructurada, mitjançant l'ús d'estratègies com la planificació o la compensació, per expressar missatges breus relacionats amb necessitats immediates i respondre a propòsits comunicatius quotidians.	**2.1.**	Expressar oralment frases curtes amb informació bàsica sobre assumptes quotidians i de rellevància per als alumnes, utilitzant de forma guiada recursos verbals i no verbals, parant esment al ritme, l'accentuació i l'entonació.
		2.2.	Redactar textos molt breus i senzills, amb adequació a la situación comunicativa proposada, a partir de models i a través d'eines analògiques i digitals, usant estructures i lèxic elemental sobre assumptes quotidians i de rellevància personal per a l'alumne.
		2.3.	Seleccionar i aplicar de forma guiada estratègies per produir missatges breus i senzills adequats a les intencions comunicatives usant, amb ajuda, recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment.

3	Interactuar amb altres persones usant expressions quotidianes, recorrent a estratègies de cooperació i emprant recursos analògics i digitals, per respondre a necessitats immediates del seu interès en intercanvis comunicatius respectuosos amb les normes de cortesia.	**3.1.**	Participar en situacions interactives breus i senzilles sobre temes quotidians, de rellevància personal i pròxims a la seva experiència, preparades prèviament, a través de diversos suports, amb l'ajut de recursos com ara la repetició, el ritme pausat o el llenguatge no verbal, i mostrant empatia irespecte per la cortesia lingüística i l'etiqueta digital.
		3.2.	Seleccionar i utilitzar, de forma guiada i en situacions quotidianes, estratègies elementals per saludar, acomiadar-se i presentar-se; expressar missatges breus; i formular i contestar preguntes senzilles.
4	Intercedir en situacions predictibles, usant estratègies i coneixements per processar i transmetre informació bàsica i senzilla, amb la finalitat de facilitar la comunicació.	**4.1.**	Interpretar i explicar textos, conceptes i comunicacions breus i senzilles, de forma guiada, en situacions en les quals atendre la diversitat, mostrant empatia i interès pels interlocutors i pels problemes d'enteniment en el seu entorn més pròxim, amb l'ajut de diversos recursos i suports.
		4.2.	Seleccionar i aplicar, de forma guiada, estratègies elementals que ajudin a crear ponts i facilitin la comprensió i producció d'informació i la comunicació, usant, amb ajuda, recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment.
5	Reconèixer i usar els repertoris lingüístics personals entre diferents llengües, reflexionant sobre el seu funcionament i identificant les estratègies i coneixements propis, per millorar la resposta a necessitats comunicatives concretes en situacions conegudes.	**5.1.**	Comparar i contrastar les similituds i diferències entre diferents llengües reflexionant, de forma guiada, sobre aspectes bàsics del seu funcionament.
		5.2.	Utilitzar i diferenciar, de forma guiada, els coneixements i estratègies de millora de la seva capacitat de comunicar i d'aprendre la llengua estrangera, amb suport d'altres participants i de suports analògics i digitals.
		5.3.	Registrar i aplicar, de manera guiada, els progressos i dificultats elementals en el procés d'aprenentatge de la llengua estrangera, reconeixent els aspectes que ajuden a millorar i participant en activitats d'autoavaluació i coavaluació, com les que es proposen en el Portfolio Europeu de les Llengües (PEL).

6	Apreciar i respectar la diversitat lingüística, cultural i artística a partir de la llengua estrangera identificant i valorant les diferències i semblances entre llengües i cultures, per aprendre a gestionar situacions interculturals.	**6.1.**	Actuar amb respecte en situacions interculturals, identificant i comparant semblances i diferències elementals entre llengües i cultures, i mostrant rebuig enfront de discriminacions, prejudicis i estereotips de qualsevol tipus en contextos comunicatius quotidians i habituals.
		6.2.	Reconèixer i apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística pròpia de països on es parla la llengua estrangera com a font d'enriquiment personal, mostrant interès per comprendre elements culturals i lingüístics elementals i habituals que fomentin la convivència pacífica i el respecte pels altres.
		6.3.	Seleccionar i aplicar, de forma guiada, estratègies bàsiques per entendre i apreciar els aspectes més rellevants de la diversitat lingüística, cultural i artística.

Taula 2. Competències específiques de l'assignatura de Llengua estrangera relacionades amb els criteris d'avaluació de 2n d'ESO.

L'avaluació de la llengua estrangera

El Reial decret 157/2022, d'1 de març, i el reial decret 217/2022, de 29 de març, recullen el currículum de l'àrea i la matèria de Llengua estrangera (LE) respectivament, i es basen en les competències específiques en el Pla descriptiu del Marc Comú Europeu de Referència per a les llengües (MCER) per a la competència lingüística[1].

[1] Font: adaptat de Council of Europe (2020). Common European Framework of Reference Languages: Learning, teaching, assessment – Companion Volume, © Council of Europe, Strasbourg, pàg. 32.

Domini global de la llengua

Imatge 1. Font: (Ministerio de Educación y Formación Profesional, enero de 2023).

Equivalències

Competències específiques en el reial decret 157/2022, d'1 de març i el reial decret 217/2022. de 29 de març	Equivalències en la descripció del domini global de la llengua (MCER)
Competència específica 1	Activitat comunicativa de comprensió
Competència específica 2	Activitat comunicativa d'expressió
Competència específica 3	Activitat comunicativa d'interacció
Competència específica 4	Activitat comunicativa de mediació
Competència específica 5	Plurilingüisme
Competència específica 6	Interculturalitat

Taula 3. Equivalència entre les competències específiques de l'àrea i la matèria de LE en els Reials decrets i la descripció del domini global de la llengua en el MCER.

El MCER canvia el model tradicional de les quatre destreses, no basat en el propòsit o les macrofuncions i, per tant, cada vegada menys adequat a l'hora d'abordar la comunicació. Aquest gir de plantejament està justificat en el fet que a

la vida real es contemplen tant la interacció com la construcció de significat, activitats comunicatives de llengua que inclou el currículum. No obstant això, amb la finalitat d'adaptar-la a les necessitats pràctiques i logístiques de la prova, l'avaluació en aquest Marc s'organitza per destreses (comprensió lectora, comprensió oral i expressió escrita).

El currículum de 4t d'EP està orientat a la consecució de la competència plurilingüe en diverses llengües, que implica l'ús, com a mínim, d'una LE. El plurilingüisme inclou tant la dimensió comunicativa de la llengua com els aspectes històrics i interculturals, en sintonia amb els valors democràtics. Tot plegat s'engloba dins dels anomenats «sabers bàsics», que sorgeixen de les competències generals ja presents en l'edició de 2001 del MCER[2], i que es componen de:

- coneixement declaratiu (saber): el coneixement del món, el coneixement sociocultural i la consciència intercultural;
- les destreses i habilitats (saber fer): les destreses i habilitats pràctiques, així com les destreses i habilitats interculturals;
- la competència existencial (saber ser), relacionada amb les actituds,
- la capacitat d'aprendre (saber aprendre).

Aquests sabers bàsics són necessaris per adquirir les competències específiques i permeten l'avaluació a través dels criteris. Estan estructurats en tres blocs diferenciats:

1. Bloc de «Comunicació»: sabers que s'han de mobilitzar per desenvolupar les activitats comunicatives de la llengua, incloses la cerca guiada d'informació.
2. Bloc de «Plurilingüisme»: sabers relacionats amb la capacitat de reflexionar sobre el funcionament de les llengües amb la finalitat de contribuir a l'aprenentatge de la LE i a la millora de les llengües que conformen el repertori lingüístic de l'alumnat.
3. Bloc d'«Interculturalitat»: sabers entorn de les cultures vehiculades a través de la LE i la valoració com a oportunitat d'enriquiment i desenvolupament d'actituds d'interès per conèixer i comprendre altres llengües, varietats lingüístiques i cultures.

[2] © 2002 Ministeri d'Educació, Cultura i Esport, Subdirecció General de Cooperació Internacional, per a l'edició impresa en espanyol.

Criteris d'avaluació de la llengua estrangera

Els criteris d'avaluació determinen en quina mesura s'han adquirit les sis competències específiques que hi estan vinculades. L'anivellament està basat en el MCER, tot i que se n'adeqüen la maduresa i el desenvolupament psicoevolutiu de l'alumnat en aquesta etapa. Aquest Marc s'enfoca des del plantejament curricular i té en compte aquest curs d'ensenyament bàsic. Té com a objectiu dissenyar l'avaluació de la meitat d'etapa. Com que el currículum té un plantejament competencial, cal precisar de quina manera els elements exposats anteriorment poden integrar-se en aquestes avaluacions.

Contextos d'ús de la llengua

S'espera que l'alumnat mobilitzi els sabers bàsics cap a les situacions comunicatives pròpies dels àmbits **personal**, **social** i **educatiu**, a partir de textos sobre temes quotidians i de rellevància per a l'alumnat. Els textos de nivells de competència més baixos relacionats amb l'àmbit persona, i les situacions han estat seleccionades curosament per evitar temes que no s'entengui per motius d'edat.

L'avaluació de les actituds

Les indicacions entorn de l'avaluació de les actituds vertebren tots els elements curriculars. Les actituds també estan incloses dins de la competència existencial (dins del bloc de les competències generals). Considerem, doncs, que poden avaluar-se dia a dia dins de l'aula. Tanmateix, no és possible objectivar les actituds en una prova diagnòstica externa com la que s'aborda en aquest Marc realitzada només en un dia amb un instrument d'avaluació que consisteix en ítems concrets. Entenem, doncs, que l'«actitud» en aquesta prova es pot valorar en el conjunt dels processos procedimentals, sobretot en activitats de llengua d'expressió (per exemple, a l'hora de produir i coproduir textos i fer ús de les competències sociolingüístiques i pragmàtiques).

Processos cognitius involucrats en les activitats de comprensió

Per a les activitats de comprensió s'han descrit processos cognitius bàsics en els quals se centra l'avaluació. Es conceben com a operacions intel·lectuals que l'alumnat activa davant d'un estímul proporcionat que provoca accions encaminades a una finalitat comuna: resoldre una tasca contextualitzada. Aquests processos s'han obtingut a partir de l'examen de les competències específiques. A la taula següent s'identifiquen de menor a major complexitat, juntament amb les accions associades.

Àrea de la comprensió	
Processos cognitius	**Accions associades als processos cognitius**
Localitzar i obtenir informació	Localitzar Reconèixer Identificar
Realitzar inferències directes	Seleccionar Relacionar Inferir
Integrar i interpretar idees i informacions	Contrastar Deduir Interpretar
Reflexionar i valorar continguts i informacions	Avaluar Valorar Reflexionar

Taula 4. Processos cognitius i accions que s'hi relacionen.

Amb la finalitat de precisar en quines accions concretes es poden observar aquests processos cognitius, a la Taula 5 s'ofereix una descripció que pot ajudar a comprendre què esperem que l'alumnat faci en cada nivell cognitiu en resoldre la tasca que se li proposa, a través de l'estímul i els ítems.

Processos cognitius	Descripció
Localitzar i obtenir informació	• Reconèixer conceptes o definicions explícites a partir d'una informació donada per obtenir una o més dades concretes. • Localitzar idees manifestes diferents en el text, relatives als elements que en formen part (espai, temps, personatges, accions, ambients, descripcions...) • Identificar dades d'un gràfic, taula o mapa que aparegui de manera independent, o bé combinats amb un missatge verbal, o reconèixer el caràcter discriminatori que apareix de manera expressa en un text.
Realitzar inferències directes	• Fer inferències directes d'informacions senzilles, comprenent, seleccionant o relacionant dues o més idees, o fragments d'informació, a partir de les dades que conté el text de manera explícita. les inferències en aquest nivell parteixen de l'establiment dels vincles de diversos àmbits, com ara les relacions de causalitat, els motius e comportament d'un o diversos personatges, o les relacions entre ells. En un text dinàmic, l'alumnat pot inferir quin enllaç o web és correcte per aconseguir una finalitat.
Integrar i interpretar idees i informacions	• Extreure informació implícita del text mitjançant deduccions, sigui en relació amb la finalitat o amb les idees principals o secundàries. • Interpretar text des d'un punt de vista metalingüístic. interpretar el llenguatge figurat. Els aspectes verbals i no verbals dels textos i la informació i dades rellevants completen aquest nivell de processos cognitius.
Reflexionar i valorar continguts i informacions	• Avaluar una situació o fet, recorrent als coneixements, idees, experiències o actituds generades des del mateix marc de referència conceptual, amb la finalitat de donar una opinió o establir un judici. • Valorar les qüestions relacionats amb el llenguatge figurat, la idoneïtat de components del text, com ara el títol, o la capacitat de persuasió d'un argument. • Reflexiona sobre diversos aspectes del llenguatge i dels textos; sobre qüestions vinculades amb les actituds (ús discriminatori i d'abús de poder del llenguatge, perspectiva de gènere, ciutadania global o interculturalitat).

Taula 5. Descripció dels processos cognitius.

Per a cadascun dels processos s'han redactat indicadors d'assoliment. Aquests són la concreció del procés cognitiu, vinculat a una acció contextualitzada, que permet l'avaluació de la competència.

Processos cognitius	Indicadors d'assoliment	
Localitzar i obtenir informació	1.1.	**Reconeix** el tema d'un text amb suport visual.
	1.2.	**Reconeix** la idea principal d'un text amb suport visual.
	1.3.	**Reconeix** l'estructura d'un text (parts, seqüència) amb suport visual.
	1.4.	**Localitza** idees concretes o informació específica d'un text
	1.5.	**Identifica** l'entorn (temps i lloc) on se situa el text.
	1.6.	**Reconeix** paraules, enunciats o textos des d'un punt de vista lingüístic.
	1.7.	**Reconeix** models contextuals.
	1.8.	**Reconeix** gèneres discursius.
	1.9.	**Identifica** patrons sonors, accentuals i d'entonació.
	1.10	**Identifica** patrons elementals culturals propis de la llengua estrangera.
	1.11	**Reconeix** les parts fonamentals del text.
Realitzar inferències directes	2.1.	**Selecciona** el patró contextual comunicatiu que comporta el text.
	2.2.	**Relaciona** el contingut del text amb la temàtica proposada.
	2.3.	**Infereix** aspectes socioculturals més significatius relatius als costums i vida quotidiana de països on es xerra la llengua estrangera.
	2.4.	**Infereix** lèxic.
	2.5.	**Infereix** informació bàsica sobre aspectes socioculturals.
	2.6.	**Selecciona** un lèxic habitual sobre temes propers a l'experiència de l'alumne.
Integrar i interpretar idees i informacions	3.1.	**Dedueix** la funció comunicativa adequada a l'àmbit i context.
	3.2.	**Dedueix** la finalitat del text.
	3.3.	**Dedueix** significats de termes o expressions desconegudes a partir del context.
	3.4.	**Interpreta** dades i informació rellevant del text.
	3.5.	**Dedueix** possibles alternatives a les accions dels personatges.
	3.6.	**Interpreta** conceptes o textos breus en situacions d'atenció a la diversitat.
	3.7.	**Contrasta** similituds entre llengües.
	3.8.	**Contrasta** diferències entre llengües.
	3.9	**Dedueix** la idea principal.
	3.10	**Dedueix** les idees secundàries.
	3.11	**Reorganitza** les idees i informacions contingudes en un text.
	3.12	**Distingeix** entre fets reals i fantàstics.
Reflexionar i valorar continguts i informacions	4.1.	**Valora** la diversitat lingüística, cultural i artística com a font d'enriquiment.
	4.2.	**Valora** l'adequació del títol d'acord amb la idea principal.
	4.3.	**Reflexiona** si els fets descrits poden ocórrer a la realitat.

Taula 6. Processos cognitius relacionats amb els indicadors d'assoliment.

Tipus d'ítems

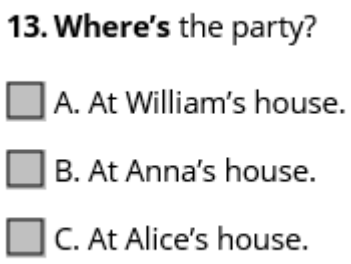
Per dur a terme aquesta avaluació s'ha d'emprar proves en les quals es combinin diferents formats d'ítems per configurar les unitats d'avaluació. Es tracta de proves constituïdes a partir de casos que serveixen com a base per a la interrogació i que, en la mesura del possible, remeten a situacions similars a les quals l'alumnat pot trobar en la seva vida personal o social.

A cada unitat d'avaluació es presenta una situació o cas mitjançant un estímul a partir del qual es planteja un conjunt de qüestions que s'enquadren en algun dels següents formats:

1. Ítems de resposta tancada

Els ítems de resposta tancada són aquells que no requereixen una elaboració o construcció per part de la persona que du a terme la prova, sinó que solament precisen que aquesta seleccioni una opció d'entre diverses ofertes, relacioni diferents possibilitats, ordeni certes opcions, etc. Per la seva alta objectivitat en la codificació, aquests ítems són els més emprats en les proves d'avaluació externa si bé, per si sols, no poden avaluar certs processos cognitius, per la qual cosa s'ha de buscar una presència equilibrada dels diferents tipus d'ítems en les proves de nivell competencial. En general, les respostes a aquests ítems es consideraran solament com a correctes o incorrectes, encara que també és possible contemplar, en una escala de resposta graduada, opcions de resposta parcialment correcta. Aquesta tipologia d'ítem es desglossa en la classificació següent.

i. **D'opció múltiple**: es presenta un enunciat amb diverses alternatives de les quals només una és correcta.

Imatge 2. Exemple d'ítem de resposta tancada d'opció múltiple.
Font: prova de comunicació lingüística en llengua anglesa de l'avaluació diagnòstica de 4t d'EP (IAQSE 2023-2024).

ii. **D'opció múltiple complexa**: poden tenir els plantejaments següents:

a) conjunt d'afirmacions amb **resposta dicotòmica**, és a dir, a cadascuna de les quals ha de respondre's triant entre dues alternatives: vertader/fals, sí/no, causa/conseqüència, etc. És important que cadascuna de les afirmacions plantejades necessiti, per a la seva resolució, un raonament independent del requerit per a les altres, ja que d'una altra manera les respostes estarien relacionades entre si.

18. Mark a cross if it's **True** (**T**) or **False** (**F**)

In the poster there are names of:

	T	F
A. SPORTS		
B. DAYS		
C. ANIMALS		

Imatge 3. Exemple d'ítem de resposta tancada d'opció múltiple complexa amb resposta dicotòmica.
Font: prova de comunicació lingüística en llengua anglesa de l'avaluació diagnòstica de 4t d'EP (IAQSE 2023-2024).

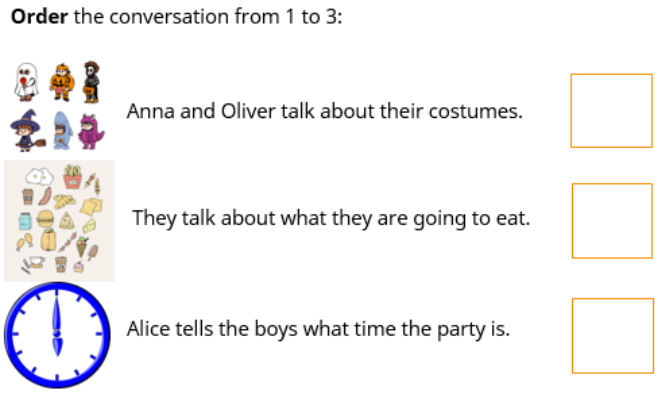
b) conjunt d'afirmacions, cadascuna d'elles **d'elecció múltiple** amb respostes **no dicotòmiques.**

Imatge 4. Exemple d'ítem de resposta tancada d'opció múltiple complexa amb resposta no dicotòmica.
Font: prova pilot de l'Avaluació General del Sistema de 6è d'EP, Competència lingüística en llengua catalana, Instituto Nacional de Evaluación Educativa (INEE), 2023.

c) **d'opció múltiple** amb diverses opcions correctes. Són ítems amb la mateixa estructura que les preguntes d'opció múltiple en els quals diverses de les opcions presentades són correctes.

iii. **D'aparellament o relació:** en aquests ítems l'alumne o alumna avaluat o avaluada ha d'aparellar els elements presentats en dos o més conjunts d'informació segons la relació existent entre ells. També es classificarien dins d'aquest tipus de preguntes aquelles consistents a emplenar buits sempre que es proporcioni un llistat de termes o elements entre els quals calgui seleccionar. Per relacionar els diferents elements es poden usar fletxes, nombres, lletres, etc.

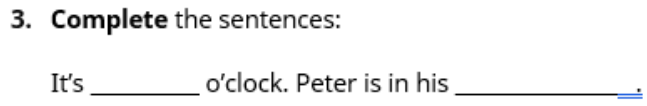
Imatge 5. Exemple d'ítem de resposta tancada aparellament o relació.
Font: : prova de comunicació lingüística en llengua anglesa de l'avaluació diagnòstica de 4t d'EP (IAQSE 2023-2024)

2. Ítems de resposta semiconstruïda

Exigeixen el desenvolupament de procediments i l'obtenció de resultats, és a dir, l'elaboració d'una resposta per part de la persona avaluada. En general, sol·liciten una breu construcció, per exemple, un nombre que doni resposta a un problema matemàtic o una paraula que completi una frase, o bé que la persona avaluada respongui a alguna qüestió recordant algun coneixement adquirit. Es classificaran en aquesta categoria les preguntes sempre que no es proporcioni un llistat de possibles respostes. Es poden establir diferents nivells de correcció en la resposta. Presenten la classificació següent.

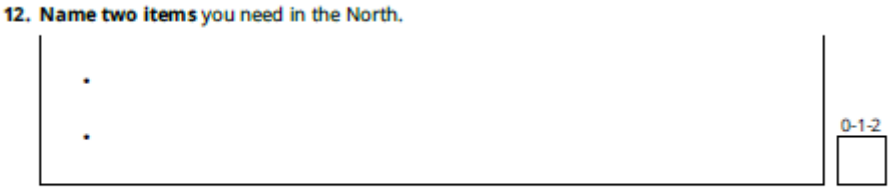
I. **Semiconstruïda amb resposta única inequívoca**: la persona avaluada ha d'emplenar un o diversos espais en blanc (*gaps*, segons l'expressió anglesa) amb la informació disponible al mateix enunciat o en algun

estímul al qual s'associï. Ha d'assenyalar-se que, encara que en principi, en redactar la pregunta, pugui pensar-se que la resposta és única, en els estudis pilot sol comprovar-se que hi ha moltes formes d'expressar aquesta resposta. Per això, a la fitxa de codificació ha de tenir-se en compte l'indicador d'assoliment que l'ítem persegueix avaluar; en general no es penalitzarà per faltes d'ortografia, lletra poc clara, escriptura en majúscules o minúscules o amb xifres o lletres, per exemple. Si alguna d'aquestes circumstàncies es valora negativament s'haurà d'indicar clarament a l'enunciat el que es pretén que la persona avaluada faci, amb indicacions del tipus: «escriu amb xifres». També, pot incloure's un exemple orientatiu que guiï a la persona avaluada en el format de resposta que es persegueix.

Imatge 6. Exemple d'ítem de resposta semiconstruïda amb resposta única inequívoca.
Font: prova de comunicació lingüística en llengua anglesa de l'avaluació diagnòstica de 4t d'EP (IAQSE 2023-2024).

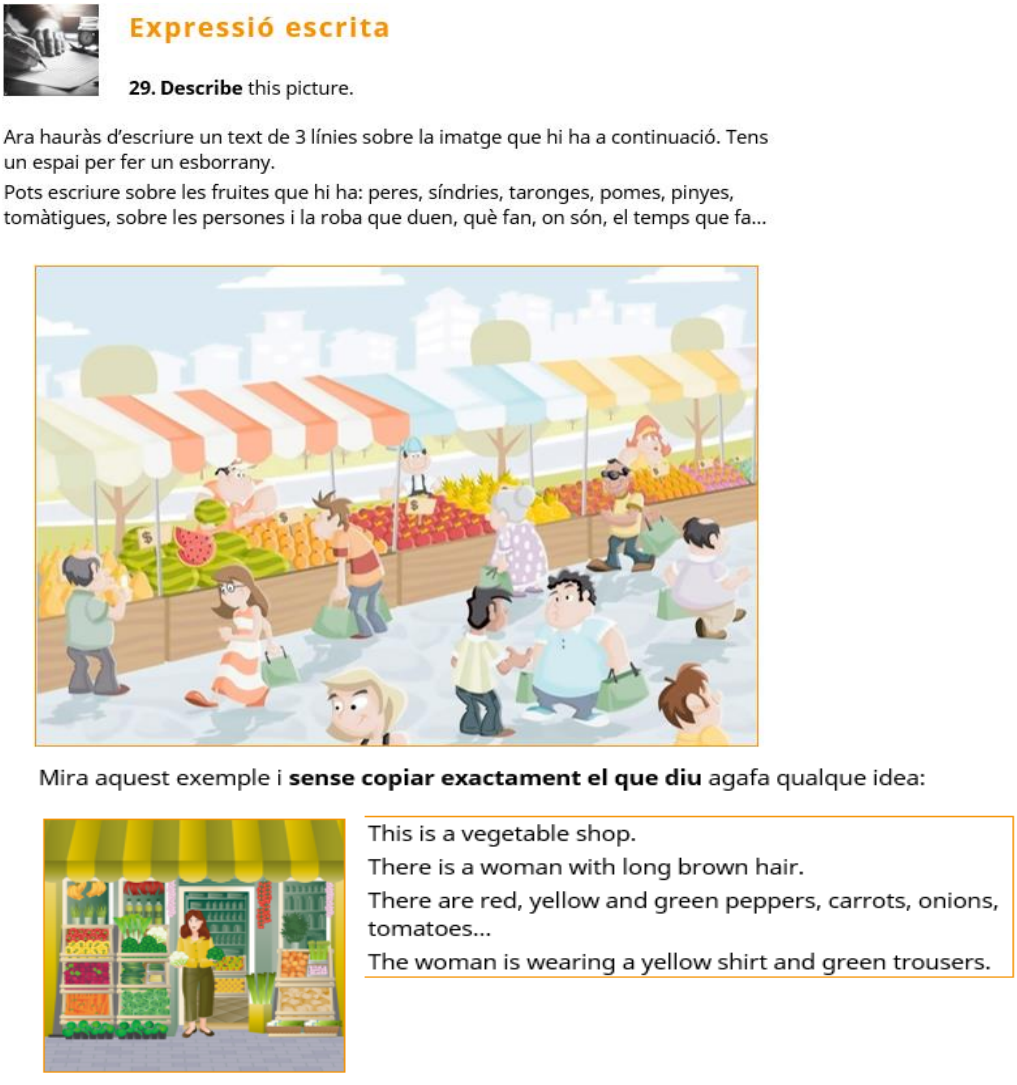
II. **Resposta semiconstruïda amb diverses respostes possibles**: en aquest tipus de preguntes hi ha nombroses possibilitats de resposta, totes correctes, i que no només es diferencien en la manera de registrar-les (majúscules o minúscules, xifres o lletres...). Per exemple, s'inclourien en aquest grup de preguntes les que demanen que s'indiquin dos adjectius que apareixen en un text (si n'hi figuren més de dos) o que se citin dues obres d'un autor, per exemple.

Imatge 7. Exemple d'ítem de resposta semiconstruïda amb resposta única inequívoca.
Font: prova de comunicació lingüística en llengua anglesa de l' avaluació diagnòstica de 2n d'ESO (IAQSE 2023-2024).

3.Resposta oberta o construïda: exigeixen construcció per part de la persona avaluada i, per tant, necessiten un corrector o correctora que revisi el procediment dut a terme per aconseguir la resposta, compari aquest procés

amb els exemples recollits en la guia de codificació i decideixi quina codificació li correspon. Aquest tipus de preguntes resulta particularment important per valorar el procés de reflexió de l'alumnat. Dins d'aquest tipus s'engloben les produccions escrites o les respostes que exigeixen el desenvolupament de procediments i l'obtenció de resultats, entre altres. S'inclouen també entre els ítems de resposta construïda aquells en els quals existeix la necessitat d'aconseguir un resultat únic, encara que per arribar a aquest puguin descriure's diferents procediments o mètodes. Aquest seria el cas, per exemple, d'un problema de matemàtiques en el qual puguin dur-se a terme diferents procediments per obtenir un mateix resultat. Quan es codifiquen aquest tipus de preguntes han de valorar-se, per tant, procediment i resultat, la qual cosa possibilita l'establiment de diferents nivells de correcció en la resposta, en funció del grau de desenvolupament competencial evidenciat.

Imatge 8. Exemple d'ítem de resposta oberta o construïda.
Font : prova de comunicació lingüística en llengua anglesa de l'avaluació diagnòstica de 4t d'EP (IAQSE 2023-2024).

L'experiència d'avaluació, tant en l'àmbit nacional com en l'internacional, fa aconsellable que les proves presentin ítems de diversos tipus, combinant els de resposta tancada amb els de resposta oberta i semiconstruïda. Per tant, a manera orientativa, es proposa que l'avaluació de cada competència els percentatges de cada tipus de preguntes s'ajustin aproximadament a la distribució següent:

- 40 % (com a mínim) de preguntes tancades o semiconstruïdes (els 4 formats) i
- 10 % (com a mínim) de preguntes obertes.

Quant al nombre d'ítems proposats, en general els ítems han d'anar agrupats en unitats d'avaluació, amb un estímul i diversos ítems associats que en depenguin, encara que independents entre si. Excepcionalment, també poden proposar-se ítems que no s'agrupin en unitats. Per a l'avaluació de les competències específiques de cada àrea o matèria el nombre d'unitats d'avaluació i d'ítems s'ha d'ajustar al temps previst per a la prova. El nombre d'ítems que contingui la prova ha de ser suficient per mesurar diferents nivells de desenvolupament competencial de l'alumnat.

Propietats textuals en les activitats d'expressió i interacció

Si bé les activitats de comprensió es relacionen amb uns processos cognitius concrets, aquest Marc aborda de manera diferent el procediment per avaluar les activitats comunicatives d'expressió i interacció.

Així doncs, l'avaluació d'aquestes activitats no s'organitza entorn de processos cognitius (que ja es pressuposen a les activitats d'expressió), sinó que s'avalua el producte final amb les **propietats textuals**. Les preguntes s'han de formular de manera oberta per recollir l'expressió de l'alumnat, a qui se li ha de plantejar estímuls guiats que s'ajustin als contextos de cada nivell. D'aquesta manera, la tria dels estímuls condiciona la dificultat de la prova. Tot plegat estructura el caràcter competencial de l'avaluació.

La interacció es relaciona amb l'expressió oral, destresa que no avaluem en aquesta avaluació diagnòstica.

Destreses

És habitual que, per mesurar la competència lingüística de l'alumnat, es tinguin en compte quatre destreses: comprensió i expressió en la seva manifestació oral i escrita. En aquest Marc en contemplem les següents:

Àrea de la comprensió	Àrea de l'expressió
Oral	**Escrita**
Escrita	

Taula 7. Destreses avaluades.

En les proves dissenyades per a educació primària els estímuls i els ítems han de tenir un fort component de guia per a l'alumnat (instruccions específiques per resoldre una tasca, consells de redacció, recordatoris d'ortografia, aclariments de termes, exemples, etc.).

Aquestes destreses han d'acotar els àmbits de producció i recepció que són d'objecte d'avaluació.

Avaluació de les propietats textuals en les escales de l'expressió

A continuació presentem els elements que s'han tingut en compte a l'hora d'elaborar la rúbrica que avalua l'expressió escrita:

1. **Competència lingüística**: fa referència a la correcció lingüística quant a:

   1.1. Gramàtica
   1.2. Lèxic
   1.3. Ortografia
   1.4. Puntuació i estructura del text

2. **Competència sociolingüística**: fa referència a l'adequació entesa com:

   2.1. L' adaptació del text al context en el que es produeix , de forma que sigui apropiat a la seva finalitat i a la situació comunicativa.

   2.2. La quantitat d' informació aportada en funció del que se sol·licita a l'alumnat.

3. **Competència pragmàtica**: fa referència a:

   3.1. **Coherència** i **cohesió**: la primera fa referència a una unitat temàtica, la pertinença, l'absència de repeticions innecessàries, l'ordre i la progressió d'idees. La segona fa referència a la capacitat de l'alumne per usar nexes senzills.

Aquests elements configuren la rúbrica que presentem a continuació, que s'haurà de precisar d'acord amb el nivell i l'estímul proposat.

Rúbrica per avaluar l'expressió escrita

Competència lingüística			
Indicador	**Codi**		
	0	**1**	2
Gramàtica	La gramàtica és deficient i fa el text incomprensible.	La gramàtica és comprensible, encara que pot haver-hi interferències.	Utilitza la gramàtica apropiada, encara que pot haver-hi alguna interferència.
Lèxic	La codificació del lèxic és deficient i hi ha moltes invencions i calcs.	El lèxic és comprensible, encara que pot haver-hi diverses interferències.	Utilitza el lèxic apropiat, encara que pot haver-hi alguna interferència.
Ortografia	Comet més de 5 faltes ortogràfiques bàsiques, incloent-hi l'ús de majúscules.	Comet com a màxim 5 faltes ortogràfiques bàsiques incloent-hi l'ús de majúscules.	No comet faltes ortogràfiques.
Puntuació i estructura del text: marges, paràgrafs, espais i tipus de text.	Comet més de 5 faltes de puntuació bàsiques (punts finals, comes enumeratives, etc.). No es respecta l'estructura del text.	Comet com a màxim 5 faltes en els signes de puntuació. Es respecta parcialment l'estructura.	Utilitza correctament els signes de puntuació. Respecta l'estructura del text.
Competència sociolingüística			
	Codi		
	0	**1**	2
Adaptació	L'alumne pràcticament no utilitza expressions adaptades al tipus de text.	Utilitza expressions adaptades al tipus de text de forma esporàdica.	L'expressió s'adapta al tipus de text que es requereix a l'alumne.
Quantitat	La quantitat d'informació aportada és insuficient.	Aporta una quantitat d'informació suficient, encara que a vegades pot oblidar algun detall.	Aporta una quantitat d'informació suficient per respondre a la tasca proposada.

Competència pragmàtica				
Indicador		**Codi**		
		0	**1**	2
Coherència i cohesió	**Ordre i organització en l'exposició d'idees**	S´expressa de forma desordenada i confusa.	Parteix de la informació, s'expressa de forma desordenada, però s'entén el sentit global.	S'expressa de forma ordenada i clara.
	Marcadors del discurs	No utilitza conjuncions.	És capaç d'utilitzar alguna conjunció.	Utilitza un ventall de nexes molt senzills.
	Morfosintaxi	Respon amb unitats que no tenen un sentit complet.	Respon generalment a nivell de paraula o sintagma, però pot ser que també produeixi a major nivell proposicional.	Respon a nivell de paraula, sintagma o major nivell proposicional.

Taula 8. Rúbrica d'avaluació de l'expressió escrita.

Consideracions sobre la rúbrica d'expressió escrita

Com s'ha indicat ja en aquest document, l'elecció dels estímuls condicionarà la dificultat de la prova, per tant, la presentació de l'estímul ha d'estar pautada d'acord amb el curs que avaluem i presentar estructures ja formulades i suport visual per a l'expressió escrita si és necessari.

Quan l'alumnat usi **paraules soltes** en una altra llengua, per afavorir l'objectiu de comunicar-se, es pot tenir en compte com a ús d'una estratègia i no s'ha de penalitzar pel que fa al nombre de paraules.

Quan l'alumnat escrigui **unitats de sentit en una altra llengua**, aquestes no s'han de comptabilitzar. Es podrà considerar que manca competència lingüística per expressar-se en llengua estrangera i es corregiran només les frases que estiguin en aquesta llengua.

Si es presenta un model, quan hi hagi **frases completes copiades literalment** d'aquest model sense cap substitució sol·licitada, aquestes no es comptabilitzaran.

Matrius d'especificació

Les matrius d'especificació mostren els percentatges d'avaluació de les destreses.

Avaluació de les destreses CO, CE i EE			
	Oral	Escrita	Total
Comprensió	40 %	40 %	80 %
Expressió	---	20 %	20 %
Total	**40 %**	**60 %**	**100 %**

Taula 9. Avaluació de les tres destreses.

Processos cognitius. Comprensió oral

Localitzar i obtenir informació	Realitzar inferències directes	Integrar i interpretar idees i informacions	Reflexionar i valorar continguts i informacions	Percentatge total de la prova
16 %	12%	10 %	2 %	40%

Taula 10. Avaluació dels processos cognitius de la comprensió oral.

Processos cognitius. Comprensió escrita

Localitzar i obtenir informació	Realitzar inferències directes	Integrar i interpretar idees i informacions	Reflexionar i valorar continguts i informacions	Percentatge total de la prova
16 %	12 %	10 %	2 %	40 %

Taula 11. Avaluació dels processos cognitius de la comprensió escrita.

Propietats textuals. Expressió escrita

Competència lingüística	Competència sociolingüística	Competència pragmàtica	Percentatge total de la prova
7%	6%	7%	20 %

Taula 12. Avaluació de les propietats textuals de l'expressió escrita.

L'adaptació dels percentatges proposats amb la distribució dels processos cognitius dona com a resultat la matriu d'ítems següent:

Ítems	Procés cognitiu	Accions	CO	%	CE	%
	Localitzar i obtenir informació	Localitzar	1	16,2 %	1	16,2 %
		Reconèixer	3		3	
		Identificar	2		2	
	Realitzar inferències directes	Seleccionar	1	10,8 %	1	10,8 %
		Relacionar	1		1	
		Inferir	2		2	
	Integrar i interpretar idees i informacions	Contrastar	1	8,1 %	1	8,1 %
		Deduir	1		1	
		Interpretar	1		1	
	Reflexionar i valorar continguts i informacions	Avaluar		2,7 %		2,7 %
		Valorar	1		1	
		Reflexionar				
	Total per dimensions		**14**	37,8 %	**14**	37,8 %
	Total ítems CO+CE		**28**			

Taula 13. Distribució percentual dels ítems d'acord amb els processos cognitius avaluats en les destreses de comprensió oral i comprensió escrita.

Ítems	Propietats textuals	EE	Percentatge
	Competència lingüística	4	7 %
	Competència sociolingüística	2	6 %
	Competència pragmàtica	3	7 %
	Total	**9**	**20 %**

Taula 14. Distribució percentual dels ítems d'acord amb els processos cognitius avaluats en la destresa de l'expressió escrita.

Exemples d'estímuls i d'ítems

L'avaluació educativa, quan es realitza a gran escala, i de manera externa, exigeix un disseny de proves complex, rigorós i, alhora, comú per a una població àmplia i heterogènia. A les propostes teòriques que es fan en aquest marc per a 4t d'EP i 2n d'ESO, cal afegir, a manera d'exemples, algunes concrecions d'estímuls, ítems i guies de codificació que il·lustrin aquestes propostes.

La confecció dels ítems ha de concretar-se en una tasca clara i senzilla, que l'alumnat pugui realitzar sense dificultats. L'elaboració dels ítems ha de tenir en compte les especificacions següents:

Codi d'ítem		
Tipus d'ítem (resposta)		
Estímul		
Model		
Procés cognitiu		
Indicador d'assoliment		
Descripció		
Situació d'aplicació		
Context		
Enunciat		
Imatge		
Resposta correcta		
Codificació de respostes	0	
	1	
	2	
Dificultat	1/2/3	

Taula 15. Graella d'especificació d'ítem.

Pel que fa als estímuls, s'han de contemplar estímuls que siguin motivadors i propers a l'alumnat, adequats des d'un punt de vista cultural i lingüístic, i que promoguin aspectes transversals i comuns en el nostre currículum, com l'alimentació saludable i la consciència ecològica.

A continuació proposem possibles textos per emprar com a estímuls:

Anuncis i algunes instruccions senzilles com regles escolars, anar d'una banda a una altra, entendre missatges en una estació de tramvia, WhatsApp, e-mail, missatges de felicitacions, postals, diaris, revistes, guies de les botigues, informació d'un hotel, situacions familiars en anuncis senzills en situacions senzilles, en supermercats, amb hores assenyalades d'entrada i sortida, etc.

Estructura de les proves

L'aplicació d'aquest marc teòric a la realització de les proves diagnòstiques té com a resultat la proposta d'estructura composta per 4 models que integren una part comuna (audició i text) i una de pròpia (text i expressió escrita) amb els corresponents ítems distribuïts d'acord amb les matrius de l'apartat anterior (vegeu taules 13 i 14).

	Models															
Parts	Model 1		Núm.	%	Model 2		Núm.	%	Model 3		Núm.	%	Model 4		Núm.	%	TEÒRIC
	Listening 1	Ítems	7		Listening		7		Listening 1		7		Listening 1		7		40%
	Listening 2		7	38	Listening		7	38	Listening 2		7	38	Listening 2		7	38	
	Reading 1		7		Reading		7		Reading 1		7		Reading 1		7		40%
	Reading 2		7	38	Reading 3	Ítems	7	38	Reading 4	Ítems	7	38	Reading 5	Ítems	7	38	
	Writing 1		9	24	Writing 2		9	24	Writing 3		9	24	Writing 4		9	24	20%
			37	100			37	100			37	100			37	100	

Taula 16. Estructura de les proves.

Índex d'il·lustracions

Imatge 1. Font: (Ministerio de Educación y Formación Profesional, enero de 2023). 7
Imatge 2. Exemple d'ítem de resposta tancada d'opció múltiple. 13
Imatge 3. Exemple d'ítem de resposta tancada d'opció múltiple complexa amb resposta dicotòmica. 14
Imatge 4. Exemple d'ítem de resposta tancada d'opció múltiple complexa amb resposta no dicotòmica. 14
Imatge 5. Exemple d'ítem de resposta tancada aparellament o relació. 15
Imatge 6. Exemple d'ítem de resposta semiconstruïda amb resposta única inequívoca..... 16
Imatge 7. Exemple d'ítem de resposta semiconstruïda amb resposta única inequívoca..... 16
Imatge 8. Exemple d'ítem de resposta oberta o construïda. 17

Índex de taules

Taula 1. Elements curriculars..... 3
Taula 2. Competències específiques de l'assignatura de Llengua estrangera relacionades amb els criteris d'avaluació de 2n d'ESO..... 6
Taula 3. Equivalència entre les competències específiques de l'àrea i la matèria de LE en els Reials decrets i la descripció del domini global de la llengua en el MCER. 7
Taula 4. Processos cognitius i accions que s'hi relacionen. 10
Taula 5. Descripció dels processos cognitius. 11
Taula 6. Processos cognitius relacionats amb els indicadors d'assoliment. 12
Taula 7. Destreses avaluades..... 19
Taula 8. Rúbrica d'avaluació de l'expressió escrita. 21
Taula 9. Avaluació de les tres destreses. 22
Taula 10. Avaluació dels processos cognitius de la comprensió oral. 22
Taula 11. Avaluació dels processos cognitius de la comprensió escrita. 22
Taula 12. Avaluació de les propietats textuals de l'expressió escrita. 22
Taula 13. Distribució percentual dels ítems d'acord amb els processos cognitius avaluats en les destreses de comprensió oral i comprensió escrita. 23
Taula 14. Distribució percentual dels ítems d'acord amb els processos cognitius avaluats en la destresa de l'expressió escrita. 23
Taula 15. Graella d'especificació d'ítem. 24
Taula 16. Estructura de les proves. 25

Bibliografia

Europe, C. o. (2020). *Common European Framework of Reference Languages: Learning, teaching, assessment.* Strasbourg: Council of Europe.

Govern de les Illes Balears. (2022). *Decret 31/2022. d'1 d'agost, pel qual s'estableix el currículum de l'educació primària a les Illes Balears.* Palma: Govern de les Illes Balears.

Govern d'Espanya. (2020). *Llei Orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la quela es modifica la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació.* Madrid: Govern d'Espanya.

Ministerio de Educación y Formación Profesional. (enero de 2023). *Propuesta del marco general para las Evaluaciones de diagnóstico .* Madrid: Ministerio de Educación y Formación Profesional.